

S T I B O S

STICHTING INFORMATIEVOOR- ZIENING BOSBOUW

Iedere beheerder van een bos heeft te maken met gegevens over zijn bezit of beheer. Het bezit moet kadastraal zijn vastgelegd, de overheid verlangt gegevens voor bijdrageregelingen. De beheerder zelf is geïnteresseerd in allerlei specifieke zaken betreffende het bezit.

Afhankelijk van de bedrijfsdoelen, de interesses en de beschikbare hoeveelheid tijd van de beheerder kan de behoefte aan gegevens zeer uiteenlopend zijn.

De een zal geïnteresseerd zijn in het voorkomen van boomsoorten en de ontwikkeling van hun groei, de aandacht van een ander kan meer gericht zijn op leeftijdsopbouw van het roodwilt of op financieel economische aspecten.

Aan ieder bos zit een bedrijfsaspect. Het bezit kost geld, daartegenover staan veelal vinden er financiële handelingen plaats. Hoe klein het bezit ook is er worden altijd gegevens geproduceerd en vastgelegd. De hoeveelheid gegevens die wordt geproduceerd en vastgelegd is afhankelijk van de omvang van het beheer, de interesse van de eigenaar/beheerder en de mate waarin van buitenaf een beroep wordt gedaan op het verschaffen van gegevens.

Omvang

Bij een wat groter bosbezit zal het aantal bij te houden gegevens veelal van dien aard zijn dat systematische notering ervan en het leggen van verbanden tussen gegevens steeds harder nodig zijn. De behoefte die daarbij ontstaat is dat dezelfde soort gegevens onder één bezip gevangen kunnen worden, bijvoorbeeld personeel, uitbestede werk, het areaal groveden, de natuurlijke verjonging enzovoort. Naarmate een beheerder gericht

het bedrijf wil besturen en wil kunnen beoordelen of maatregelen het bedrijf beoordelen bij het doel hebben gebracht zal de samenhang tussen de begrippen en de wijze waarop zij elkaar beïnvloeden hem steeds meer gaan interesseren. Bij nauwkeurige beschouwing lijkt alles wel met alles samen te hangen maar de verbanden zijn soms slechts via ingewikkelde patronen te onderkennen.

Interesse/betrokkenheid

Een sterke betrokkenheid van de eigenaar/beheerder bij het bezit kan de behoefte aan gegevens van velerlei aard tot gevolg hebben. Het verkrijgen van deze gegevens vergt vaak een grote inspanning, evenals het geordend vastleggen en vooral het geordend vasthouden. De introductie van de Personal Computer in ons hedendaagse bestaan heeft invloed op wat wij kunnen en willen op het gebied van gegevensvastlegging. Was voorheen het voorhanden hebben van bepaalde gegevens wel een wens maar geen realiteit omdat werd opgezien tegen het bijhouden ervan en het telkens opnieuw produceren van lijsten, nu is het met de PC voor velen al mogelijk gemakkelijk en snel antwoord te geven op velerlei opkomende vragen.

Vragen van buiten het bedrijf

Indien vragen van buitenaf worden gesteld, bijvoorbeeld door bedrijfsvereniging, Bosschap, overheid (denk aan waterschapslasten etc.) zou het prettig zijn als die vragen accuraat en zonder veel extra inspanning beantwoord kunnen worden. Met andere woorden, het is zeer de moeite waard om de inspanning die toch al geleverd wordt ten behoeve van het verkrijgen en vastleggen van gegevens voor eigen gebruik eveneens te kunnen benutten voor het geven van antwoorden op

Op 27 juni 1988 is de Stichting Informatievoorziening Bosbouw STIBOS opgericht. Het is een particuliere stichting. In het bestuur hebben vertegenwoordigers van het bedrijfsleven zoals bouseigenaren, rentmeesters, exploitatiebedrijven en cultuurmaatschappijen zitting. De Stichting is opgericht door het Bosschap en werkt voor het bosbedrijfsleven. De overheid steunt de Stichting gedurende het eerste aantal jaren met financiële middelen en mankracht, onder meer vanuit het onderzoek (LEI, Dorschkamp). De Stichting heeft een full time coördinator in dienst. Met het resultaat van haar werkzaamheden hoopt de Stichting het bosbedrijf, de bouseigenaar en -beheerder van dienst te zijn. De Stichting houdt zich bezig met gegevens die de bosbeheerder gebruikt en nodig heeft en zij houdt zich bezig met de behoeften en mogelijkheden van automatisering in de bedrijfstak.

vragen van de omgeving, waarin een bosbedrijf opereert. Dit vraagt om zorgvuldige definities welke bij de verschillende gebruikers identiek zijn. Die definities dienen tot stand te komen in een onderlinge afstemming tussen bedrijven onderling en de omgeving van het bosbedrijf (samenwerkingsverbanden, bedrijfsvereniging, overheid, houthandel).

Computers kunnen zeer behulpzaam zijn bij het geordend vasthouden van gegevens, het geordend doorvoeren van mutaties en het doorspelen van nieuwe informatie naar allerlei relevante plekken in de gegevensbestanden. Dit laatste geschiedt dan via de verbanden die zijn aangetoond na zorgvuldige studie van een bosbedrijf. Wil een computer hierin effectief zijn dan zal hij gevoed moeten worden met de juiste programmatuur (softwareprogramma's).

Zijn er softwareprogramma's op de markt en zo ja, voldoen ze aan de behoeften van de boseigenaar/beheerder, het samenwerkingsverband, de overheid?

Verschillende rentmeesterskantoren en adviesbureau's hebben eigen programmatuur ontwikkeld, waar in zekere zin ook de kleine bezittingen die hierbij in beheer zijn van meeprofitieren. Door deze bedrijven wordt een scala van programmatuur aangeboden, waarmee specifieke onderdelen van de bedrijfsvoering ondersteund worden, bijvoorbeeld het meten van hout of het doen opstellen van een zgn. "model '86" beheersplan. Ook bestaat programmatuur waarmee het secretariaat van een bosgroep ondersteund wordt.

Is dit voldoende?

Zeker is dat het gebruik van geautomatiseerde ondersteuning zich zeer snel zal blijven ontwikkelen. Wat nu bevredigend werkt zal over enkele jaren worden aangepast.

Daarbij doet zich de vraag voor of het ontwikkelen van programma's onafhankelijk van elkaar bevorderlijk is voor de bedrijfstak bosbouw in zijn geheel en de afzonderlijke bosbedrijven in het bijzonder.

Het antwoord daarop is ja, mits de ontwikkeling plaatsvindt vanuit eenzelfde begrippenkader en vanuit dezelfde visie op de samenhang van gegevens. De samenhang van gegevens wordt weergegeven door middel van de beschrijving van processen welke plaatsvinden in een bosbedrijf samen met de gegevens die door deze processen worden gebruikt of geproduceerd. Processen die voornamelijk gegevens produceren kunnen zijn inventariseren, het nemen van beheersmaatregelen in het bos; processen die voornamelijk gegevens gebruiken zijn bijvoorbeeld evalueren, begroten. De meeste processen echter zullen zowel gegevens produceren als gegevens gebruiken.

Factureren heeft bijvoorbeeld gegevens nodig van de handelingen in het bos (100 m³ hout geveld en te verkopen) en produceert gegevens ten behoeve van de financiële verslaglegging. Voordat tot ontwerp van software kan worden overgegaan zullen deze globale processen worden uiteengezet tot elementaire processen.

De begrippen die gebruikt worden in de processen moeten duidelijk en scherp gedefinieerd zijn en overal in de planning, in het beheer en in de verslaglegging op dezelfde wijze worden toegepast.

Dit lijkt vanzelfsprekend, maar uit enig oppervlakkig onderzoek naar de praktijk situatie blijkt dat op dit punt zeer veel ontbreekt. Dit geldt voor definities, gebruikt binnen één bosbeheer maar zeker voor definities gebruikt door verschillende bosbeheeren. Voorbeeld: 1 m³ hout, werkhout? spilhout? met schors? zonder schors? Of wat bij de één een vak is, is bij de ander een afdeling.

Wat is het bezwaar als verschillende software wordt ontwikkeld die niet uitgaat van dezelfde gegevensdefinities voor dezelfde zaken en van hetzelfde patroon van samenhang van gegevens?

In de eerste plaats is de toepasbaarheid beperkt. Deze is afhankelijk van het voorkomen van situaties waarin de gegevensdefinitie overeenkomt met die uit het softwareprogramma.

Als je daar niet gestructureerd met zijn allen in de bedrijfstak aan hebt ge-

werkt zal het vinden van die situaties een toevalstreffer zijn.

In de tweede plaats beperkt het ontbreken van een patroon van samenhang en van uniformiteit van definities de mogelijkheid om bepaalde processen die geautomatiseerd zijn effectief te koppelen aan andere processen in het bedrijf. De aansluiting is niet goed mogelijk. Dit is vergelijkbaar met een scheerapparaat wat je meeneemt naar Amerika om het daar aan te sluiten op het lichtnet. De stekker past niet (samenhang met het patroon ontbreekt) en met een verloopstekker blijkt dat de frequenties verschillen (gegevens die je erin stopt zijn niet identiek)

STIBOS stelt zich ten doel om de patronen van samenhang tussen de verschillende processen die zich in een bosbedrijf afspelen te beschrijven en te detailleren en de uniformiteit van gegevensdefinities te bewerkstelligen. Deze bedrijfsbeschrijving noemt men een informatiemodel. De beschrijving zal zo volledig mogelijk zijn. Ieder individueel bedrijf of groep van bedrijven kan ervan gebruiken wat voor zijn situatie van toepassing is. Met dit informatiemodel biedt STIBOS een gedegen basis voor het bedrijfsleven om toekomstige software te ontwikkelen en om huidige software universeel toepasbaar te maken. De eigenschap van die software zal dan zijn dat hij past binnen een algemeen aanvaard patroon en gebruik maakt van standaard begrippen. Het maakt die software toepasbaar in verschillende situaties en geschikt om te koppelen aan programma's voor andere onderdelen van de bedrijfsvoering.

De overheid zal met de ontwikkeling van model beheersplannen, vitaliteitsinventarisaties, bosstatistiek etc. zich mede willen baseren op de resultaten van het werk van STIBOS. Gegevens zullen dan efficiënt kunnen worden gebruikt, namelijk ten behoeve van de eigen bedrijfsvoering en om antwoord te geven op vragen van derden.

Momenteel houdt STIBOS zich bezig met het beschrijven van informatie van het inventariseren van terreinen. Een breed samengestelde werkgroep, met deskundigheid op het gebied van

maandblad voor het beheer
van bos, natuur en
landschap van de
koninklijke nederlandse
bosbouwvereniging
waarin opgenomen
het tijdschrift populier

Colofon

Het Nederlands Bosbouw tijdschrift
is een uitgave van de Koninklijke
Nederlandse Bosbouwvereniging.
Secr.: G. Bruggink, Postbus 139,
6800 AC Arnhem, tel. 085-778911.
Het lidmaatschap kost f 105,- per
jaar. Student-leden betalen f 85,-.

Redactie

C. J. de Lange, voorzitter
J. J. Borgesius
J. H. Kuper
J. G. de Molenaar
P. R. Schütz
S. Thijsen
G. van Tol
R. P. van der Zwan

Eindredactie

Barbara Bunskoek

Redactie assistente

Marjolein de Graaf

Redactie-adres

Postbus 3055, 6802 DB Arnhem,
tel. 085-514811.

Uitgever

Kroon Uitgevers bv, Postbus 3055
6802 DB Arnhem

Abonnementen

Leden van de KNBV ontvangen het
tijdschrift automatisch. De
abonnementsprijs voor niet-leden
bedraagt f 75,-. Studenten betalen
f 55,-. In het buitenland geldt een
abonnementsprijs van f 90,-.

Opgave: Kroon Uitgevers bv,
Postbus 3055, 6802 DB Arnhem,
tel. 085-514811.

Advertenties

Kroon Uitgevers bv,
Postbus 3055, 6802 DB Arnhem,
tel. 085-514811

Druk

Grafisch bedrijf Ponsen & Looijen
b.v., Postbus 68, 6700 AB
Wageningen, tel. 08370-23107.

Overname artikelen

Toegestaan mits de bron wordt
vermeld

De eik - de koning van het bos?

Auteur: J. H. Kuper. Inleiding tweede studiekringdag over de eik
op 31 maart 1989.

Pag. 158

Cultuurhistorie van de eik

Auteur: H. M. Heybroek. De cultuurhistorie van de eik valt uiteen
in twee verschillende delen: de rol die de eik in onze cultuur heeft
gespeeld en daarnaast de historie van de cultuur, m.a.w. van de
teelt van de eik.

Pag. 159

Holzqualität von Eichenstämmen

Auteur: H. Schulz. Die Qualitätsmerkmale beider Eichenarten
(Traubeneiche und Stieleiche) werden gemeinsam abgehandelt,
zumal beide Eichenarten in die gleichen Verwendungen gehen.

Pag. 165

Nederlands eikehout: timmerhout of brandhout?

Auteur: L. J. M. Dielen. Eiken is door de eeuwen heen een veel
gebruikte houtsoort geweest. De teelt bepaalt voor een belangrijk
deel de toekomstige afzetmogelijkheden van het hout. Eikehout
kan dan ook niet los van het eikenbos gezien worden.

Pag. 171

Natuurwaarden van de eik

Auteur: W. Helmer. Meer dan ooit moeten bosbeheerders zich
bezinnen op de kwaliteiten van het bos en op de wijze waarop zij
deze kwaliteiten bij het publiek tot leven kunnen brengen. Het gaat
in feite om een fundamentele aanpak van de milieuproblematiek.

Pag. 175

Antwoorden aan/ van een eikenbeheerder

Auteur: S. Klingen. Aan het begin van de eerste studiedag
(oktober 1988) zijn vanuit de beheerspraktijk zeven vragen opge-
worpen. Op de meeste vragen is het antwoord inmiddels duidelijk
geworden. Ter afsluiting van de voordrachten en artikelen nu
opnieuw enkele vragen.

Pag. 180

Discussie Studiekeringdag 1989

Auteur: P. Schmidt. Dit artikel bevat een samenvatting uit de
discussie, zoals die tijdens de studiekeringdag gevoerd werd.

Pag. 186

Eiken in Flevoland

Auteurs: J. B. van der Pas en W. Boxsem. De veronderstelling
dat de eik een soort is die van nature in de polder thuishoort, wordt
onderstreept door recentelijk opgegraven dikke prehistorische
eikenstammen in de Noordoostpolder.

Pag. 189

Berichten

Pag. 191

Ingezonden

Pag. 192

Dit themanummer kwam tot stand met medewerking van gastre-
dacteur P. Schmidt.